

VÂRSTA DE 75 DE ANI, MIJLOC AL TIMPULUI, PRICINĂ A CELEBRĂRII ONTOGONICE

The age of 75, in the middle of time, cause of ontogonical celebration

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

1. *Coborând anevoios din al lumilor rond*

*Pe ecuator, ca antropologică vale,
Și bifând în roșu mândrul catalog
Un rotund eseu pusei la cale.*

2. *Fapte, nu vorbe, dar fapte care curg*

3. *„Puterea adevărului constă în faptul că durează.”*

(maximă egipteană, inscripție de la Memphis, mileniul II î.H.)

Este șansa ta ca, urcând pe culmea vieții, de la înălțimea celor 75 de ani, un mijloc revelator al timpului, să simți nevoia să aduci mulțumiri determinantilor care te-au susținut să ajungi aici și să propui o sărbătoare ontogonică lărgită, întru consacrarea simultană a mai multor evenimente și personalități care s-au intersectat în arealul tău spiritual, la vâleatul 2013.

În cadrul învârstnicirii (curgerea vieții în șase etape a câte 15 ani, în derularea: copilărie, tinerețe, maturitate, robustețe, căruntețe, senectute), 75 de ani reprezintă punctul de trecere între căruntețe (61-75 de ani) și senectute (76-90 de ani), precum și mijloc al vieții matusalemice românești (cel mai longeviv român înregistrat calendaristic – Pop Maței – a trăit aproximativ 150 de ani, în fapt 148 ani, între 1806-1952, el provenind din fosta regiune Cluj).

De unde acest imbold de a conferi vârstei de 75 de ani – o adevărată aventură strângătoare de înscrisuri memorabile, de opere strălucitoare și personalități remarcabile – într-o sărbătoare-frescă?

Un prim exemplu l-am avut de la medicul și scriitorul Prof. Dr. C.D. Zeletin, Președintele Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România, căruia Academia Bârlădeană (trebuie spus că dl. profesor îi este Președinte de onoare, iar primul ei Președinte a fost Alexandru Vlahuță) i-a consacrat

în urmă cu trei ani un volum omagial de 750 de pagini (o carte densă, fastuoasă, în care bogăția informațiilor și diversitatea abordărilor sporesc plăcerea lecturii). „Această impresionantă crestomație“, ne spune Alice Țuculescu, „confirmă statutul lui C.D. Zeletin de om al proiectelor înalte, duse strălucit la capăt.“

O a doua mostră de paradigmă exploratorie la vârf, întru sărbătorire, printr-un tom elogios realizat de colaboratori, ne-o oferă acad. Alexandru Surdu cu ocazia împlinirii, în 2013, la 24 februarie (de Dragobete), a vârstei de 75 de ani. Domnia Sa este Președintele Secției de filosofie, teologie, psihologie și pedagogie a Academiei Române și Director al Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru“ al Academiei. Acad. Alexandru Surdu, membru al Uniunii Scriitorilor din România, este o personalitate marcantă a culturii românești, cu o carieră strălucită, demnă de cunoscut și de urmărit.

Plecând de la formula sănătoasă, clasică, „Ajută-te singur“, ca să fiu înțeles în ceea ce vreau să spun mai departe poate că ar fi bine să punctez câteva date circumstanțiale ale ișirii mele în lumină.

Sunt venit pe lume primăvara (în 26 aprilie 1938, dimineața, marți după Paști) din părinții Gheorghe și Maria, cu nume-sărbători în calendar, cu bunici, personalități locale, pentru care praznicele

sfinților protegitori ai casei deveneau adevărate festinuri spirituale, în comuna Vierșani, din județul Gorj, situată pe o linie ce leagă Hobița de Vladimir, într-o zonă a spațiului mioritic împădurită, cu dealuri și văi bine exprimate.

Pentru a nu mă repeta, unele date biografice și profesionale se regăsesc în cartea semnată Grigore Bușoi „*Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei*“, Editura Amaltea, 2007 și în *Revista Medicală Română*, periodic trimestrial, ce apare sub redacția mea din 1992.

Desigur, doritorii de date precise se pot adresa mai multor surse de documentare de tip dicționar enciclopedic cu personalități. Ultima carte ce poate fi accesată în acest sens este intitulată *Personalități gorjane în medicină de-a lungul istoriei*, vol. II, Editura Etna, București, 2013.

RECONFIGURARE SPIRITUALĂ

Ca medic ce am practicat din tinerețe medicina generală ca o deschidere a asistenței medicale către omul „total“, mă aflu într-o perioadă a vieții de îngemănare a poeziei cu filosofia, sub o lumină difuză, parcă ruptă din selenoterapia recomandată de Vasile Voiculescu, timp în care redescopăr gândirea mitică și mă las pătruns de nostalgia originilor.

Constat că în gândirea primitivă, animistă, în cadrul unei lumi interdependente, în toate aspectele vieții există un spirit călăuzitor.

În gândirea primitivă a romanilor, *genius* era un principiu însuflețitor al corpului, care se naștea odată cu el și se despărțea de trup în timpul morții, când corpul devenea *larva*.

Mitul este o trăire-simțire întru naturalitate, unde ființează aspirația spre universalitate și este prezentă în nuce capacitatea holistic-integratoare. Mitul îmi evocă locul nașterii – Vierșani – calapodul existențial, sub semnul vierului (cultivatorul viței-de-vie), în care apar toponimele: Culmea Vișoarei, Ceret, Totișoara, un topos fabulos – pârâul Găune (rimează cu „genune“), iar de treci puntea peste el ajungi în Răspuntea.

Găunele (amintește de englezescul *go*) este firul de apă vie în Vierșani, care curge de la răsărit la apus, pulsează, se umflă și scade, roade, cară și se pierde ca affluent al Gilortului.

Mitul ne invită la repetarea comportamentului curat din timpul primordial, în armonie cu natura și semenii, este ceea ce ne propune Mircea Eliade prin sintagma *eterna reînțoarcere*, altfel spus, întoarcerea la rădăcină.

Puterea naturii biruitoare a fost desemnată inspirat prin cuvântul *mana*, o matrice generatoare sub

mister, pe care dacă o plasăm sub domnia *sacruului*, ne apare vocabula *Ma-Sa* (o exprimare bitonală, binară). Această celebră *Ma-Sa* ar putea fi *Masa tăcerii* a lui Constantin Brâncuși, în simbolistica sa profundă, o supraște unică, care ne înmărmurește și în jurul căreia ar trebui să adăstăm.

Ansamblul arhitectural al lui C. Brâncuși de la Târgu-Jiu, în tripleta *Masa Tăcerii, Poarta Sărutului, Coloana Infinitului*, are vârsta de 75 de ani (creat în 1938) și el ar putea să ne dea calea și energia nemuririi românești (a se vedea eseul nostru *În lumina sacră: tripticul brâncușian de la Târgu-Jiu* în „*Din adânc spre cele înalte*“, Editura Amaltea, 2007).

Gândindu-mă la epoca de aur a omenirii, să-l desemnăm pe omul acelei perioade cu numele de *sanos* (primitivul sănătos).

Aducându-l în vremurile noastre, *sanos* merge într-un *sanar* (centru de sănătate) pentru a fi consultat de un *sanolog* (medic apostol al sănătății).

Ceea ce îl caracterizează pe *sanos* este primordialitatea trupului. Or, observăm că și în timpurile noastre, omul suferind o regresie ontologică, se ajunge ca satisfacerea nevoilor (astăzi și a capriciilor) trupului să devină regulă de aur a existenței.

În basmele românești îl întâlnim pe omul *sanos* sub denumirea de *făt* (Făt-Frumos).

În plan evolutiv metaforic, *fătul* devine *fus* (el toarce extrăgând firul vieții din caierul existențial).

Să ne amintim că și lui Ion Creangă i se spunea Ion Torcălu. În realitate, în evoluția sa, omul intră în tripleta *făt-fus-fan* (își câștigă „dependența“).

Ce a pierdut omul prin trecerea de la persoana solidă și aerisită a primitivului la individul coclit și *flecit* (turtit) din societatea de consum?

Fatumul său s-a schimbat: din *față* devine *fățarie* (rimează cu fățarnicie, coțcărie, nimicnicie). E interesant de observat că la scara evoluției istorice omul de la *persoană* și *personalitate* devine *persona* (*mască*, termen introdus de C.G. Jung) și *personaj* (rol distribuit într-o piesă socială).

Gândirea mitică pentru omul primitiv și pentru mine, ins școlit, aparținând secolului XXI, o posedăm în comun prin cuvântul SEIF, un dat ascuns pentru strămoși, care nu-i animă, iar pentru mine o unitate încheată, cu o cunoaștere articulată (*substanță, energie, informație, formă*) pe care nici noi nu o stăpânim în intimitatea sa.

Pentru o înțelegere superioară a demersului nostru spre gândirea mitică, trebuie să ne îndreptăm atenția asupra sacruului.

Sacruul, în conectare cu divinul, deși ne tutelează, ne induce un deficit ontologic și gnoseologic prin barierele puse întru nepătrunderea sa și prin

insuficiența mijloacelor noastre asupra accesului spre el.

Datorită prezenței sacralului, în accepția lui Mircea Eliade, locuința, localitatea în care trăim se găsește în „centrul universului“, iar viața noastră, *ipso facto*, putem spune că se află în „mijlocul timpului“. Ca atare, „orice întemeiere a unei case, a unui oraș sau a unei națiuni – este o repetare a actului divin, care a făcut realitatea să treacă din stadiul de haos la cel de cosmos“. În acest fel, conștiința mitică devine o conștiință constructivă sub legile naturii și pe coordonatele Universului.

Sacralul este în relație cu timpul mitic, pe care îl găsim înscris și exprimat într-un calendar aniversar. Astfel, sărbătorirea la care recurgem permite deschiderea către timpul mitic și prin repetarea manifestărilor festive se obține conservarea sacralului. Orice sărbătoare, în viziunea lui Mircea Eliade, devine o liturghie și înseamnă o nouă repetare a actului cosmogonic. Prin sărbătorirea amplă pe care o propunem, dorim să aducem un omagiu începuturilor și coagulărilor cosmogonice întru ecloziunea vieții, care se prezintă în tablouri mirifice.

CELEBRAREA NAȘTERII

Sărbătoare aniversară multiplă (SAM)

SAM – indicativ: 26.04-1938-1913-0013

La scenă extinsă, sărbătorirea este un prilej de rememorare și cinstire a trecutului, care aduce în prim-plan nașterea-eveniment ca fenomen unic eclatant și împărtășit, ea inducând în cercul participanților la celebrare o vibrație consonantă ce poate spori tonusul vital și înălțarea spirituală menită să realizeze un imbold pe frontul acțiunii demarate sau așteptate.

Vă propunem ca, plecând de la o aniversare ocazională a unui fir ajuns la cota 75, să ne bucurăm de o sărbătoare a firii, cu o deschidere temporală amplă, într-o cheie specială inedită, de evocare ontogonică concomitentă a unor personalități vivante și evenimente epocale din lumea albă. Desfășurătorul sărbătoririi va cuprinde:

- A – 26 aprilie în calendarul lumii;
- B – anul 1938 – evocare ontogonică specială;
- C – anul 1913, după o sută de ani;
- D – panoramă istorică și culturală seculară.

A – 26 aprilie în calendarul lumii

Soarta a decis: m-am născut în România la 26 aprilie 1938.

Pentru mine timpul este viață, el înglobează creier, inimă și picioare, în condițiile existenței coloanei vertebrale, care asigură ortostatismul.

Mi-am propus să aflu ce evenimente importante – deschideri – au avut loc de-a lungul timpului în ziua de 26 aprilie.

- 1711 – S-a născut David Hume, filosof, istoric și economist scoțian (m. 1776)

- 1920 – Biologul Emil Racoviță a înființat la Cluj Institutul de Speologie (primul institut de acest fel din lume)

- 1945 – Este adoptată *Carta Națiunilor Unite*, care a intrat în vigoare la 24 octombrie

- Fiecare 26 aprilie ne amintește de *Ziua propriității intelectuale*

- 1933 – Se înființează Gestapoul, poliție secretă a Germaniei naziste

- 1986 – Are loc accidentul de la Centrala Nucleară de la Cernobîl, din Ucraina

- În urmă cu ceva timp, în cadrul Spitalului Municipal din București (azi SUU București), ziua de 26 aprilie însemna o sărbătoare aniversară, cu felicitări reciproce pentru cinci medici: prof. dr. Dan Gavrilu (25.04.1915-4.11.2012) (un chirurg de notorietate internațională), prof. dr. Radu Șerban Palade (chirurg), dr. Iulian Badea (șef de secție obstetrică-ginecologie), dr. Dan Claudiu Tănăsescu (medic, scriitor, apoi primar al Comunei Mogoșoia și senator), dr. Grigore Bușoi (medic publicist).

- 1964 – Primăvara de la București – *Declarația de independență din 26 aprilie 1964* (în cadrul țărilor aliate Moscovei această declarație constituie cu adevărat o lecție de istorie). Pentru Blocul comunist, Primăvara de la București, prin „Declarația de independență din 26 aprilie 1964, a constituit cu adevărat un aspect unic în cadrul țărilor alinate Moscovei. Privită dintr-o altă perspectivă, mișcarea românească a avut un caracter mult mai radical din punctul de vedere al scopului său strategic, decât reacția ungară sau Primăvara de la Praga (...), încercând să reducă controlul sovietic, în toată regiunea, ca premisă pentru dezvoltarea României independente“ (Larry V. Watts – *Ferește-mă, Doamne, de prieteni ...*, Editura RAO, 2011)

- În „Flacăra lui Adrian Păunescu“ din 26 aprilie 2013 apare poezia *Nevoia de înviere*, datată 10 aprilie 1966:

„Pentru această biată țară,
ce nici măcar un drept nu cere,
în nebunia planetară,
acum, pentru întâia oară,
proclam nevoia de-nviere.“

B – Anul 1938 – evocare ontogonică specială

Se apreciază că România, așezată în hotarele ei firești, are ca vârf al dezvoltării sale socio-economice anul 1938, iar drumul către identitate și patrimoniu

în cultura românească este, de asemenea, strâns legat de acest an de grație.

Iată numai câteva reperi:

- Constantin Brâncuși (19.02.1866 – 16.03.1957) lansează lumii în 1938 Complexul arhitectonic de la Târgu-Jiu. La părăsirea României, C. Brâncuși ar fi declarat: „Voi nici nu știți ce vă las vouă!”

- Ștefan Odobleja (1902-1978), personalitate unică a științei, psihologiei și medicinei românești, devine părinte al ciberneticii prin lucrarea sa *Psychologie consonantiste*, vol. I (1938), vol. II (1939), Librairie Maloine, Paris. El îl precede cu zece ani pe Norbert Wiener.

- P.P. Negulescu (1872-1951), filosof, profesor universitar, începând cu anul 1938 tipărește cele patru volume din *Destinul omenirii*, prin care își propune să dezbată „problema de căpetenie a tuturor oamenilor, dar îndeosebi a contemporaneității, aceea a destinului oamenilor”. La temelia formelor culturii, P.P. Negulescu găsește trei factori comuni: pornirea afectivă, jocul imaginației și operațiile discernământului critic.

- În 1938 apare la Sibiu lucrarea fundamentală a părintelui Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*. Aprofundând isihasmul și rugăciunea inimii, prof. Dumitru Stăniloae ne apropie de tradiția românească a isihasmului. Mergând pe calea deschisă de Sfinția Sa, s-a ajuns să se recunoască astăzi importanța Părintelui Vasile de la Poiana Mărului, care a fost și canonizat, în dezvoltarea isihasmului românesc. Prin *Dogmatica* sa, părintele profesor ne invită la o cugetare adâncă și la cucerirea speranței, deziderate realizate prin apropierea de adevărata credință. Părintele profesor Dumitru Stăniloae (1909-1993) a fost pe drept cuvânt recunoscut și numit ca un adevărat „teolog panortodox”. În literatura bisericească clasică se vorbește de „Trei mari teologi”: Sfântul Ioan Evanghelistul, Sfântul Grigorie de Nazianz și Sfântul Simeon Noul Teolog, iar românii îl adaugă ca al patrulea pe Părintele-profesor Dumitru Stăniloae.

- Dintre personalitățile care sunt leat cu mine mă opresc numai asupra câtorva:

1. Academicianul Alexandru Surdu
2. Scriitorul medic Augustin Buzura
3. Poetul, publicistul și prozatorul Nicolae Dragoș
4. Dr. Grigore Ghica (1938-1992).

1. Sunt în posesia mai multor cărți, unele primite cu dedicație, ale acad. Alexandru Surdu. Am participat la sărbătorirea zilei sale de naștere, din 24 februarie, de Dragobete. În cuvântul meu am prezentat o poezie inedită despre Dragobete:

– *Moșule, cocoșule,*
Ce ți-e barba roșie?
 — *Mi-am roșit-o fetele*
Făcând Dragobetele!

Reamintim câteva dintre evenimentele „icoanele vieții sale”, la care domnul academician a participat în ultimii ani: Constantin Noica (centenarul), Andrei Șaguna (bicentenarul și canonizarea), Lucian Blaga (două simpozioane), ASTRA (150 de ani). Acad. Al. Surdu consideră pentada: „numărul de aur al dreptei filosofării”. Iată și o schemă pentadică de alcătuire a discursurilor pe care ne-o recomandă Domnia Sa: 1. *introductio*, 2. *anticipatio*, 3. *illustratio*, 4. *demonstratio*, 5. *fabulatio*.

2. Despre scriitorul Augustin Buzura (n. 22 septembrie) criticul Nicolae Manolescu, în *Istoria criticii literaturii române* (2008), observă că „are incontestabil plămâni de romancier”, dar el este probabil cel mai pesimist dintre scriitorii contemporani.

3. Scriitorul Nicolae Dragoș s-a născut la 3 noiembrie 1938, în comuna Glogova, județul Gorj. Am în bibliotecă o bună parte din cărțile cu poezii ale autorului, orchestrări poetice memorabile. Personalitatea sa am evocat-o în eseu „Despre iubire cu pecete gorjanească...” (Grigore Bușoi, „*Din adânc spre cele înalte*”, Editura Amaltea, 2007).

4. Primul coleg-leat pe care l-am întâlnit în timpul stagiului rural de la Spitalul Costești a fost dr. Grigore Ghica. Colegul nostru a fost unul dintre pionierii imunologiei românești și o mare promisiune în domeniu, pe care, din nefericire, l-a părăsit mult prea devreme.

- Dintre personalitățile străine de marcă a căror activitate are tangență cu anul 1938 ne vom opri numai la două: Gaston Bachelard și Pearl Buck.

- Gaston Bachelard (1884-1962), filosof, poet și matematician, dă la iveală, în 1938, *Formarea spiritului științific și Psihanaliza focului*, două din lucrările sale cele mai instructive. Ca epistemolog de forță, el subliniază faptul că în cadrul progresului gândirii științifice, cuceririle se fac de o manieră discontinuă prin intermediul rupturilor.

- Pearl Buck (1892-1973) este scriitoarea care a primit Premiul Nobel pentru literatură în anul 1938. Tematica principalelor ei lucrări este legată de China: *The Good Earth* (Ogorul), *Sons* (Feciorii), *The Mother* (Mama) și *A House of Earth* (Casa de lut). Ea poate fi considerată o scriitoare terapeut. Mă simt apropiat de Pearl Buck prin interesul pe care-l manifest față de civilizația chinezească și prin bucuria pe care o resimt atunci când mă aflu în preajma copiilor.

C – Anul 1913, după o sută de ani

- Prima referință de cinstire din 1913 o fac în memoria tatălui meu, Gheorghe C. Gh. Bușoi, născut la 9 martie, în comuna Vierșani, județul Gorj,

din părinții Constantin (Codin), căzut la datorie în Moldova, în Primul Război Mondial (înscris ca erou în Monumentul din vatra satului) și Ana, născută Iordache, din comuna Părău, același județ.

Interesându-mă de genealogia familiei Bușoi, se vorbește de un Mitru Bușoi, care a trăit pe vremea lui Tudor Vladimirescu și a avut 11 băieți. Fiind un om sărac, copiii au plecat „care încotro au văzut cu ochii“. Dispersându-se ei, au ajuns astfel în județul Mehedinți, la Târgu-Jiu, în Craiova, în județul Vâlcea și la Constanța. Câțiva, trei-patru dintre ei, s-au *înciocălat* și și-au *încherbat* câte-o casă în sat.

- În 1913, Titu Maiorescu, după Pacea de la București (apogeul domniei lui Carol I), renunță la rangul de prim-ministru, se dezbracă de șefia Partidului, lăsând altora onorurile. Să-l ascultăm pe Titu Maiorescu: „Arta vieții? Rezervă, discrețiune, cumpătare... în rezumat, abnegațiune“.

- În 1913, Constantin Brâncuși lansează întru eternitate noua sa tipologie sculpturală. Artist de geniu, el își botează operele cu nume înzestrate cu o iluminare interioară, culese din patrimoniul de suflet național: *Măiastra*, *Cumințenia Pământului*, *Rugăciune*, *Sărutul*, menite parcă a le feri de deochi.

- Un mare om, multiplu articulat, a fost acad. Marin Gh. Voiculescu (3 august 1913-3 iulie 1991) pentru care noi, în editorialul din *Revista Medicală Română* nr. 1-2 (1992), realizăm prima referință bibliografică prin care omagiem personalitatea ilustrului nostru dascăl, mentor și prieten. Domnia Sa, alături de prof. dr. Victor Ciobanu și prof. dr. Dan Enăchescu, face parte dintre „Sfinții Părinți“ ai specialității de medicină generală/medicina familiei. Fundația „Academician Marin Voiculescu“, înființată pentru a cinsti numele său, mai are de lucru pentru a acoperi în dimensiunile cunoscute profesiunea de credință a ilustrului medic. În ultimele zile de suferință, când prietenii se împuținaseră, Profesorul mi-a declarat: „La ce bun să mai trăiești dacă nu poți să scrii?!“

- Vreau să amintesc alte două personalități medicale născute în 1913: prof. dr. Vlad Voiculescu și medicul dramaturg Aurel Baranga.

- Acad. Prof. Dr. Vlad Voiculescu (1913-2001), un mare neurolog, gorjean prin naștere, a fost pe larg prezentat în articolul meu „Suișuri medicale eponimice oltenești“, *Revista Medicală Română*, nr. 1/2012.

- Dramaturgul Aurel Baranga (1913-1979), autorul pieselor *Mielul turbat*, *Fii cuminte*, *Cristofor!*, *Opinia Publică* etc., susține cu aplomb acțiunea scriiturii, are replică, el bucurându-se de un mare succes la public.

- Din Maramureșul de legendă poposește sub soare, la 28 februarie 1913, sculptorul Vida Gheza.

Prezentându-l, Paula Romanescu ne spune povestea lemnului ajuns operă de artă: „Fericit lemnul care a fost cândva copac într-o pădure-templu... și care ajuns sub tăiș de secure nimerește în mâinile unui meșter care stă să vadă (în el) focul viu al unui joc de pe Oaș, chipul martirilor care au umplut cerul nostru de sfinți ...!“

- Din Oltenia ne vine Maria Tănase (1913-1963), celebra noastră cântăreață de muzică populară. Din largul ei repertoriu alegem un scurt cântec popular, în variantă gorjenească:

Pe vale, mândro, pe vale

Că făcu fâsuiul floare

Și mazărea păstăioare.

Hai, mândro, s-o hărăcim,

Cu haraci de trandafir,

Și-amândoi să ne iubim!

- Dobrogea ne-a dat pe Grigore Kiazim (1913-2001), cobzar și cântăreț de mandolină.

- În 1913 este înființată la București Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale (în prezent Academia de Studii Economice din București).

- În 1913 s-a constituit *Asociația Generală a Presei*, având ca președinte pe Al Ciucu, un reputat ziarist, cu vechi state de serviciu (a fost corespondent pe fronturile de luptă ale Războiului de Independență din 1877).

- Lui Rabindranath Tagore (1861-1946) i s-a acordat în 1913 Premiul Nobel pentru literatură. El a fost premiat pentru culegerea de poeme în proză *Ofrandele cântecului*, devenind astfel un important mesager al culturii patriei sale. Opera lui reprezintă o nouă față a filosofiei cuprinsă în Upanișade. Să nu uităm faptul că premiantul anului 1913 pe scena lumii, cel puțin așa-l considerăm noi, avea ca obsesie tema „Bucuria de a atinge Infinitul în sânul Finitului“. Încheiem cu două adnotări: „Crengile sunt rădăcini, crescute-n văzduh“ și „Stelele nu se tem să apară ca niște licurici“. Odată cu el facem legătura cu secțiunea temporală următoare prin care dorim să simțim pulsația vie a veacurilor trecute, dătătoare de speranțe.

D – Panoramă istorică și culturală seculară

Ne-am propus să prezentăm sărbători rotunde, multisekulare, de-a lungul timpului, ce încorporează în rânduiala aniversară cifra 13.

- În urmă cu 1900 de ani, la 12 mai 113, are loc la Roma inaugurarea *Columnnei lui Traian*, monument istoric de mare importanță în afirmarea continuității populației autohtone în spațiul carpato-danubiano-pontic și de susținere a spiritului traco-daco-românesc în lume.

- 1.700 de ani de la *Edictul de toleranță de la Milano* (313). Prin acest Edict, din vremea îm-

păratului Constantin (306-327), se adoptă o legislație favorabilă creștinismului (libertatea cultului public), iar Duminica este recunoscută ca zi de repaus. Creștinismul devine o religie de masă care cultivă virtuțile evanghelice: credința, nădejdea și dragostea.

• 900 de ani de când, prin Bula emisă de Papa Pascal al II-lea, în anul 1113, sunt recunoscuți oficial cavalerii ioaniți ca aparținând *Ordinului Sfântului Ioan de Ierusalim*. Acești cavaleri sunt cunoscuți și sub numele *Ordinului Cavalerilor de la Malta*. Ei au ca simbol reprezentativ crucea malteză. Adepții Ordinului au început să ființeze ca adevărați cavaleri tămăduitori, ei fiind supuși canoanelor mănăstirești: sărăcie, castitate și ascultare (supunere). Treptat, treptat, cavalerii au căpătat putere, privilegiu și averi, devenind o adevărată forță militară, atât de puternică încât au intrat în conflict cu Imperiul Otoman.

Crucea Malteză stipulează prin brațe patru virtuți cavalierești: prudența, cumpătarea, dreptatea și tăria. Iar prin cele opt vârfuluri ale crucii sunt proclamate: loialitatea, grija față de biserică, ajutorarea bolnavilor și săracilor, disprețul față de moarte, avere și glorie, curajul, generozitatea, pietatea.

Dintre românii reprezentativi care sunt membri ai Ordinului Cavalerilor de la Malta, având chiar funcția de Președinte, îl numim pe Acad. Dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici, medic neurolog, pionier al neurociberneticii, care, la 6 iulie a.c., a împlinit 90 de ani.

Una dintre cele mai recente cărți ale acad. C. Bălăceanu-Stolnici, scrisă în colaborare, poartă titlul *Incursiune în antropogeneză*.

• 700 de ani de la nașterea lui Giovanni Boccaccio (1313-1375), autorul *Decameronului*, un observator realist al vremii sale, un scriitor îndrăzneț cu o vervă satirică inconfundabilă. În *Decameronul*, Boccaccio a folosit cuvântul „novella“, dându-i sensul acceptat astăzi: narațiune epică scurtă. *Decameronul* lui Boccaccio își găsește un echivalent în *Hanu-Ancuței*, opera de maturitate a lui Mihail Sadoveanu (observația aparține lui George Călinescu).

• Mănăstirea Antim, ctitorie din 1713 a Mitropolitului martir Antim Ivireanu, canonizat în 1992, a fost hărăzită să devină un uriaș centru de spiritualitate românească. Aici, Tudor Vladimirescu a scris Proclamația către țară, iar monahul David a cusut steagul tricolor al Revoluției de la 1821. La Mănăstirea Antim a luat ființă Mișcarea „Rugul aprins“, în care s-au întâlnit vârfuluri ale clerului și ale intelectualității românești, dintre care amintim: părintele Sofian Boghiu, părintele Daniil Teodorescu

(scriitorul Sandu Tudor), părintele Andrei Scrima, poetul medic Vasile Voiculescu.

• Se împlinesc 200 de ani de când țarul Rusiei, Alexandru I, îl desemnează la 21 august 1813 pe Gavriil Bănulescu-Bodoni ca Mitropolitul Chișinăului și Hotinului. Mitropolitul înființează Seminarul Teologic din Chișinău, având ca limbă de predare româna, precum și Tipografia Eparhială, care tipărește, printre altele, Bucoavna (Abecedarul).

• Sunt 200 de ani de când Petru Maior scria *Istoria bisericii românilor atât a cestor dincoace, precum și a celor dincolo de Dunăre*.

• În urmă cu două secole (în 1813), Gheorghe Asachi deschide la Academia Domnească din Iași un „clas“ în limba română.

• Sören Kierkegaard (1813-1855) poate fi definit ca o conștiință a pateticului existenței (după Jacques Brosse). Existența este o tensiune dramatică ce trebuie trăită cu luciditate. Pentru el, gândirea sistemică, universalistă, conduce spre ignorarea esențialului, ne mai putând surprinde existentul singular, individualul.

• 200 de ani de la nașterea prof. dr. Claude Bernard (1813-1878), medic și fiziolog francez, părintele fiziologiei și fondatorul medicinei experimentale. El promovează metoda științifică în cercetarea medicală.

• Încheiem periplusul nostru temporal cu un român blocat, prin uitare, în istoria națională: Cezar Boliac (1813-1881).

ÎNCRUSTAȚII PE UN TRUNCHI-COLOANĂ CALIBRUL 75

1) Ne-am propus să acordăm o atenție specială vârstei de 75 de ani când, în cadrul învârstnicirii, aleșii sorții se înalță trecând pragul dintre *căruntețe* (61-75 ani) și *senectute* (76-90 de ani). Ei sunt chemați să-și facă un bilanț existențial. Cu această ocazie, prin care celebrăm nașterea, „bine-crescutul-în-ani“ își poate pune trei întrebări:

- Ce idee dominantă a slujit în viața sa?
- Care sunt jaloanele și împlinirile luminescente care i-au marcat drumul?
- Ce ar dori să spună?

Iată răspunsurile mele pe scurt:

a) Plecând de la o nevoie socială pe care am sesizat-o, medicina generală ca specialitate, fiind primul medic român atestat în acest sens, m-am preocupat ca ea să capete contur.

a) și c) Acțiunile mele s-au subsumat implementării conceptului *Medicina Verticalității* (medicina omului sănătos, activ, educat, părtaș și demn) și dorinței de a putea fi apreciat ca „Om al Cetății“.

2) În evoluția mea am parcurs un proces de edificare: m-am individualizat și în același timp am devenit sistemic, cu apetență spre transdisciplinaritate.

3) În universul meu gnoseologic am simțit nevoia să populez limba română în anumite locuri cu noi termeni sau formulări care aduc un plus de cunoaștere sau permit o mai bună articulare a acțiunilor (exemple: învârstnicire, inexurile psihosomatice, globalită-globaloză, civilizația carbonului și civilizația siliciului etc.)

4) Gândurile pe care le formulăm la 75 de ani înseamnă profesionalism, iubirea limbii materne și altitudine spirituală, ele chemând la însănătoșirea psihologică, socială și culturală a obștei prin muncă, seriozitate și onestitate, trăsături necesare pentru împlinirea înzestrării naturale a poporului nostru și depășirea micimilor cu care ne confruntăm astăzi la tot pasul, întru realizarea dezideratului strămoșesc al României eterne.

5) Mentalul meu lucrează fără încetare pentru a inculca binele și, implicit, pentru a-l face. La nivelul laboratorului subcortical viața lui se edifică prin câțiva PAȘI (pacea, armonia, școlirea, iubirea). În același sens lucrează, punându-și pecetea, sub rază națională, al nostru BINE I (Brâncuși, Iorga, Noica,

Eminescu), BINE II (L. Blaga, Nae Ionescu, N.N. Negulescu, Mircea Eliade), BINE III (...).

6) Cultivarea, înțelegerea și iubirea lui Eminescu reprezintă garanția existenței noastre ca națiune. Eminescu este eminența lingvistică predestinată prin nume și demonstrată prin operă, e un „Everest al lirismului” (Perpessicius), „o durere de dragoste” (Tudor Arghezi), în esență, e logosul românismului.

O întrebare care ne vine de la Eminescu:

– *Ascultă, / Nu mi-i știi spune ce mai face țara / Ce Dacia se numea – regatul meu?...*

Fiecare dintre noi ar trebui, așa cum avem o semnătură, să aibă o rugăciune. Care e ruga ta, omule? Poetul Aron Cotruș (1891-1961) era îndreptățit să ceară: „Ascultă-ne, Doamne, rugăciunea pribeagă/de robia cea nouă Tu ne dezleagă”. Implorarea lui este astăzi cu atât mai actuală.

7) Vorbind despre sărbători-aniversări, îmi vine în minte răspunsul Părintelui profesor Dumitru Stăniloae:

– „Cum așteptați momentul aniversar care va avea loc, iubite Părinte?”

– „Aș vrea să nu fie pentru mine un motiv de a-mi spori dorința de slavă deșartă (...) și să nu mă scoată din credința mea că tot ce am făcut eu e prea puțin față de ce ar fi trebuit să fac...”